

**FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN TMS 17, VERGİ MEVZUATI,
BDDK TEBLİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ VE MUHASEBE
UYGULAMALARI**

Ayşe Gül KÖKSAL*
Beyhan BELLER**

ÖZ

Günümüzde işletmelerin sermaye gereksinimi her geçen gün artarken kaynaklarının kısıtlı olması ve öz kaynak kullanımının yüksek maliyetli olması işletmeleri alternatif finansal yöntemleri kullanmaya zorlamaktadır. Bu yöntemlerden biri de varlıkların satın alınması yerine kiralanmasıdır. Bu şekilde işletme sermayesinin etkinliği ve verimliliğini artırmak mümkün olabilmektedir. Kiralama işlemleri faaliyet kiralaması ve finansal kiralama şeklinde yapılabilmektedir. Finansal kiralama varlık ediniminde kullanılan orta ve uzun vadeli finansman tekniğidir. Ülkemizde finansal kiralama sözleşme ve işlemlerinin muhasebeleştirilmesine yönelik olarak 1980’li yıllardan itibaren birçok düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeler, kanunlar ve tebliğler yanında 17 Sıra Numaralı “Kiralama İşlemleri Standardı” ile yapılmıştır. Finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesine yönelik uygulamalar arasında önceleri önemli farklılıklar olmakla beraber, son zamanlarda yapılan düzenlemeler ile bu farklılıklar önemli ölçüde ortadan kaldırılarak uygulama bütünlüğü sağlanmıştır. Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de finansal kiralama işlemlerinin finansal tablolara yansıtılması ile ilgili mevcut tüm düzenlemeleri karşılaştırmalı olarak inceleyip uygulamada karşılaşılabilecek problemlere çözüm sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kiralama, TMS 17.

JEL Kodları: M40, M41

**ANALYSING FINANCIAL LEASING ACTS IN TERMS OF TAS 17, TAX
LEGISLATION, BRSA NOTICE AND ACCOUNTING PRACTICES**

ABSTRACT

While the need of capital of enterprises increases more and more in nowadays, resources be limited and the use of own resources be high-cost forces enterprises to use alternative financial methods. One of these methods is lease of assets instead of purchase. In this way, it comes up the increase of efficiency and productivity of business’s capital. Lease acts may be done in form of operating leasing and financial leasing. Financial leasing is medium and long term financing technique that is used to have some assets. In our country, many regulations were done regarding accounting of leasing agreement and acts as of 1980s. These regulations were done with “Standards of Leases” whose sequence number is 17 beside laws and notices. Even there are previously important differences among executions regarding accounting of financial leasing acts, it is achieved execution entirety by abrogating these differences significantly with regulations latterly. The aim of this study is to analyze relatively all existing regulations in connection with reflecting financial leasing acts to financial accounts in Turkey and crack experienced problems practically.

Keywords: Financial Lease, TAS 17.

Jel Codes: M40, M41

* Niğde Üniversitesi İİBF, İşletme Bölümü Öğretim Üyesi, aysegul.hatipoglu@gmail.com

** Giresun Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu Pazarlama ve Dış Ticaret Bölümü,
beyhan.beller@giresun.edu.tr

GİRİŞ

Finansal kiralama işlemleri, işletmelerin kısa ve uzun vadeli dönen ve duran varlık ihtiyaçlarını karşılamak üzere kullanılan bir finansman yöntemidir. Türkiye’de finansal kiralama 10.06.1985 tarih ve 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile mevzuatımıza dahil olmuştur. 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu’nda, finansal kiralamanın amacı, kapsamı, finansal kira sözleşmesi, finansal kiralama şirketinin hukuki yapısı, finansal kiralamanın kiracıya ve kiralayana getirdiği hak ve sorumluluklar ile sözleşmenin sona ermesine ilişkin hükümlere yer verilirken, finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin bir açıklama yapılmamıştır. Finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin ilk düzenleme Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu’nun (TMUDESK) Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) 17’yi esas alarak yayınladığı Türkiye Muhasebe Standardı (TMS) 17’dir. 15.12.1999 tarih ve 4487 sayılı kanun ile eklenen 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu Ek 1’inci madde uyarınca “Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)” kurulmuş ve TMSK ilk toplantısını 07.03.2003 tarihinde yaparak faaliyete geçmiştir. TMSK, TMUDESK’in 2003 yılına kadar yayınladığı TMS 17 Finansal Kiralama Standardı da dahil olmak üzere toplam 19 muhasebe standardını yeniden gözden geçirerek yayınlamıştır. 01 Temmuz 2003 tarihine kadar finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde vergi mevzuatı esaslı piyasa uygulamaları ile TMS 17 arasında önemli farklılıklar söz konusu iken Maliye Bakanlığı’nın 1 Temmuz 2003 tarihinde 25155 Sayılı Resmi Gazete’de 319 Seri No’lu Tebliği yayınlaması ile vergi mevzuatına göre finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi TMS 17 ile önemli ölçüde örtüşür hale getirilmiştir. Finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak Ülkemizde yapılan bir başka düzenleme BDDK tarafından yapılan ve 22.06.2002 tarih ve 24793(Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4 Sayılı tebliğ olan “Kiralama İşlemlerine İlişkin Muhasebe Standardı’dır. Bir başka düzenleme ise SPK tarafından 15.11.2003 tarih ve 25290 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ”idir (Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ). Bu tebliğin 20. Kısmı kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ile ilgilidir. 17 Mayıs 2007 tarihinde ise 26525 sayılı Resmi Gazete’de BDDK tarafından “Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ” i yayımlanmıştır. Ülkemiz mevzuatına göre kiraya verme işlemi sadece finansal kiralama şirketleri tarafından yapılabildiğinden, finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde BDDK’nın yayınladığı bu Tebliğ esas alınmaktadır.

Bu çalışmada finansal kiralama işlemlerinin TMS 17, vergi mevzuatı ve Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında BDDK Tebliğ çerçevesinde finansal kiralama işlemlerinin kiracı ve kiraya veren açısından muhasebeleştirme ilkeleri karşılaştırılmalı olarak incelenmiştir. Bu kapsamda finansal kiralama işlemlerinin kiracı ve kiraya veren açısından muhasebeleştirilmesi bir uygulama örneği yardımıyla açıklanmıştır. Böylece düzenlemeler arasındaki benzer ve farklı yönler karşılaştırılarak, uygulama aşamasındaki problemler belirlenmiştir.

1. FİNANSAL KİRALAMA KAVRAMI

Genel olarak kiralama, bir malın, demirbaşın ya da herhangi bir ekonomik varlığın kiraya verene ait olan sahiplik hakkının saklı kalması koşuluyla kullanım hakkının bir bedel karşılığında belirli bir süre ile kiracıya devredilmesidir. Tanımdan görüldüğü üzere kiralama işlemi bir tarafında kiraya verenin, diğer tarafında ise kiracının olduğu çift taraflı

bir süreçtir. Kirama işlemi kiraya veren ve kiracının beklentilerini karşılamak için “satış ve geri kirala”, “alt kiralama”, “özel kiralama”, “takas şeklinde kiralama”, “faaliyet kiralaması”, “finansal kiralama” gibi birçok türde gerçekleşmektedir (Akdoğan vd., 2011: 63-64).

Bir kiralama türü olan finansal kiralama sözlük anlamı itibariyle genellikle büyük sermaye araçlarına uygulanan, ilgili varlığın hemen hemen tüm ekonomik ömrünü kapsayan ve bu süre içinde düzenli ve sürekli ödeme yapılmasını gerektiren bir kiralama şeklidir (Seyidoğlu, 2008. 254). Avrupa Leasing Birliği (European Leasing Association) ELA’ya göre finansal kiralama; “Belirli bir süreç için kiralayan ve kiracı arasında düzenlenen, üreticiden kiracı tarafından seçilip, kiralayan tarafından satın alınan malın mülkiyetini kiralayanda, kullanımını ise kiracıda bırakan bir anlaşmadır” (Bengü, 2007: 4). TMS 17’ye göre finansal kiralama “*bir varlığın mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan her türlü risk ve yararların kiracıya devredildiği sözleşmedir*”. VUK’ un mükerrer 290. Maddesinde, finansal kiralama “*kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadi kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan riskler ile yararların tamamının veya tamamına yakınının belli bir dönemde bedel karşılığı kiracıya bırakılması sonucunu doğuran kiralamalardır.*” şeklinde tanımlanmıştır. 3226 sayılı FKK’ nun 4. maddesinde ise finansal kiralama sözleşmesinin tanımı “*Finansal kiralama sözleşmesi kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü bir kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartıyla kira bedeli karşılığında kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşmedir*” şeklinde yapılmıştır.

2. FİNANSAL KİRALAMADA TARAFLAR

Finansal kiralama işleminde; finansal kiralama şirketi (kiralayan), satıcı (imalatçı) ve kiracıdan olmak üzere üç taraf vardır (Egemen, 2007: 10).

Finansal Kiralama Şirketi: Kiracı tarafından seçilen varlığı, üretici işletmeden satın alarak finansal kiralama sözleşmesine göre kiracıya kiralayan işletmedir. Uygulamada finansal kiralama şirketinin kiralama konusu varlıkları ellerinde bulunmak yerine yatırımcının talebi ile üreticisinden ya da satıcısından satın almakta, kullanım hakkını ve bu haktan doğacak faydayı bilir bir bedel karşılığında kiralayana devretmektedir (Akdoğan vd. 2011: 75).

FKK’na göre finansal kiralama şirketleri, yalnızca anonim ortaklık şeklinde kurulabilir. Uygulamada finansal kiralama işlemleri finansal kiralama şirketleri ile birlikte özel finans kurumları, yatırım ve kalkınma bankaları tarafından yapılmaktadır.

Satıcı (İmalatçı): Finansal kiralama sözleşmesine göre kiralayan tarafından finansal kiralamaya konu olan malın satın alındığı kişi veya kuruluşlara satıcı denir. Satıcılar sattıkları malın üreticisi olabilecekleri gibi sadece ticaretini de yapabilirler.

Kiracı: Finansal kiralama sözleşmesine göre finansal kiralama şirketinden malı kiralayan kişi ya da kuruluşlara kiracı denir. Hukuki işlem yapabilen bütün gerçek ve tüzel kişiler kiracı olabilir. Ancak uygulamada şahıs şirketler, ortaklar ve serbest meslek sahipleri kiracı olabilmektedir.

3. FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN TMS 17 FİNANSAL KİRALAMA STANDARDI AÇISINDAN İNCELENMESİ

TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından 2006 yılında yayınlanmış ve Uluslararası Finansal Raporlama

Standartları'nda (UFRS) meydana gelen değişikliklere paralellik sağlanmak amacıyla Tebliğ'ler aracılığıyla güncellenmiştir. Finansal kiralamaya ilişkin hükümlere kamuya hesap verme yükümlülüğü bulunmayan ve dış kullanıcılar için genel amaçlı finansal tablo düzenlemeyen KOBİ'ler tarafından kullanılması amaçlanan KOBİ TFRS'nin 20. Bölümünde de yer verilmiştir. Ancak KOBİ TFRS 20. Bölüm'ünde yer alan finansal kiralamaya ilişkin hükümler TMS 17 hükümlerine paralel yönde olduğu için çalışmada yalnızca TMS 17'ye ilişkin hükümler incelenecektir.

3.1. STANDARDIN AMACI VE KAPSAMI

TMS 17'nin amacı; gerçekleştirilen kiralama işlemleri ile ilgili olarak kiracı ve kiraya veren tarafından uygulanması gereken muhasebe politikalarını ve bunlara bağlı olarak yapılacak açıklamaları belirlemektir (TMS 17, Madde 1).

Maden, petrol, doğalgaz vb. yeniden yaratılmayan doğal kaynakların araştırılması ve kullanımına ait kiralama işlemleri ve sinema filmleri, oyunlar, el yazıları patentler gibi hak ve ürünlerin lisans anlaşmaları dışında kalan tüm kiralama işlemleri standardın kapsamındadır. Diğer taraftan kiracıları tarafından yatırım amaçlı olarak elde tutulan gayrimenkuller, kiraya verenlerin faaliyet kiralaması çerçevesinde kiraya verdikleri yatırım amaçlı gayrimenkulleri, kiracıları tarafından finansal kiralama çerçevesinde elde tutulan canlı varlıklar ve kiraya verenleri tarafından faaliyet kiralaması çerçevesinde kiraya verilen canlı varlıkların ölçülmesinde de bu standart uygulanmaz. Son olarak bu standart, sözleşme taraflarından birinin diğerine sözleşme konusu varlığın kullanım hakkını aktarmadığı hizmet sözleşmelerine de uygulanmaz (TMS 17, Madde 2).

3.2. KİRALAMA İŞLEMLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

TMS 17'de kiralama işlemlerinin sınıflandırılmasında işlemin ekonomik değeri dikkate alınmaktadır. Standartta kiralama işlemleri kiralama konusu varlığın mülkiyetine ilişkin risk ve yararın kiraya veren ya da kiracıda bulunma derecesine göre finansal kiralama ve faaliyet kiralaması olarak iki şekilde sınıflandırılmıştır. Söz konusu riskler atıl kapasiteden ve ya teknolojik eskimelerden kaynaklanan zarar olasılıklarını ve değişen koşullar nedeniyle getirilerde meydana gelecek olası değişiklikleri kapsarken; yararlar ise varlığın yararlı ömrü boyunca karlı işletilmesi ve değerinde artış meydana gelmesi sonucunda gelir elde edilmesinin beklenmesi ya da kalıntı değerinin nakde çevrilmesinin beklenmesi şeklinde olabilmektedir (TMS 17, Madde 7).

TMS 17 Madde 10'da bir kiralama işleminin finansal kiralama olabilmesi için esas alınacak kriterler sayılmıştır. Aşağıda yer alan bu kriterlerin tek başlarına ya da birlikte oldukları kiralama işlemleri finansal kiralama olarak kabul edilmektedir.

- Kiralama sözleşmesinde, kiralanan varlığın mülkiyetinin kiralama süresi sonunda veya daha önce kiracıya geçeceğinin öngörülmesi
- Kiracıya, kiralanan varlığı buna ilişkin opsiyonun kullanım tarihinde oluşması beklenen gerçeğe uygun değerinden çok daha düşük bir bedelle satın alma opsiyonu verilmesi nedeniyle, kiralama sözleşmesinin başlangıcı itibarıyla kiracı tarafından bu opsiyonun kullanılacağına beklenmesi
- Mülkiyet kiracıya geçmeyecek dahi olsa, kira süresinin kiralanan varlığın ekonomik ömrünün büyük bir bölümünü kapsaması
- Kiralama sözleşmesinin başlangıcı itibarıyla, asgari kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin, en az, kiralanan varlığın gerçeğe uygun değerine eşit olması ve

- Kiralanan varlığın, üzerinde büyük değişiklikler yapılmadığı sürece, sadece kiracı tarafından kullanılabilir özel bir yapıda olması.

TMS 17 11. Maddesinde, 10. Madde de sayılan kriterleri destekleyici nitelik taşıyan kriterlere yer vermiştir. Bu maddede sayılan kriterlerin de birlikte ya da tek başlarına var olmaları durumunda kiralama işleminin finansal kiralama olarak nitelendirilecektir.

- Kiracının kiralama işlemini feshedebilmesi durumunda, kiraya verenin fesih işleminden kaynaklanan zararlarının kiracı tarafından karşılanması

- Kalıntı değer gerçeğe uygun değerindeki değişimlerden kaynaklanan kazanç ya da kayıpların kiracıya ait olması (örneğin kiralama süresi sonundaki satış gelirlerinin tamamına eşit bir kira indirimi şeklinde) ve

- Kiracının, piyasa fiyatının çok daha altında bir bedelle bir dönem daha kiralamayı sürdürme hakkının bulunması.

3.3. KİRALAMA İŞLEMİNİN KİRACI TARAFINDAN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE FİNANSAL TABLOLARINDA GÖSTERİLMESİ

Kiralama sözleşmesinin kiracı tarafından muhasebeleştirilmesi, ilk muhasebeleştirme ve sonraki bilanço dönemlerinde değerlendirilmesi olmak üzere iki başlıkta incelenecektir.

3.3.1. İlk Muhasebeleştirme Tarihindeki Uygulama

Kiracılar, finansal kiralama işlemlerini kiralama sözleşmesinin başı itibarıyla gerçeğe uygun değer veya asgari kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı baz alarak varlık ve borç olarak muhasebeleştirir ve bilançolarında buna uygun olarak gösterirler. Asgari kira ödemelerinin bugünkü değeri hesaplanırken kullanılması gereken iskonto oranı; tespit edilebiliyorsa kiralama işleminde zimnen kabul edilen faiz oranı, eğer tespit edilemiyorsa kiracının ek borçlanma faiz oranını kullanır. Her türlü başlangıç doğrudan maliyetleri de varlık olarak muhasebeleştirilen tutara ilave edilmelidir (TMS 17, Madde 20).

Kiralama işlemlerinde ve diğer durumlarda, bu işlemlerin sadece hukuki şekilleri değil ekonomik özleri de dikkate alınır ve muhasebeleştirme işlemi buna göre yapılır. Bir kiralama işleminin finansal kiralama işlemi olabilmesi için hukuki şekli açısından kiracı, varlığın mülkiyetini hukuken iktisap etmese bile finansal kiralama olmasına rağmen ekonomik özü açısından kiracının, varlığın kiralama sözleşmesindeki gerçeğe uygun değeri ve bununla ilgili diğer finansal yükümlülüklerle yaklaşan tutarda bir borç yükümlülüğü karşılığında kiralanan varlığı yararlı ekonomik ömrünün büyük bir bölümde kullanımından kaynaklanan ekonomik yarar elde etmesi şartı aranır (TMS 17, Madde 21).

Kiracı işletmenin ekonomik kaynak ve yükümlülüklerinin az gösterilmesi durumunda kiralama işlemlerinin kiracının finansal oranlarında bozulma olabileceği için kiralama işlemleri finansal tablolarda gösterilmeyebilir. Bu bozulmayı önlemek için kiralama işlemlerinin kiracının bilançosunda hem varlık hem de gelecek dönemlere ait kira ödemelerinin ödenme yükümlülüğü olarak yansıtılması gerekir. Hesaplanacak tutarlar kiracının kiraladığı varlığa ait olarak yaptığı ve aktifleştirmesi gereken başlangıç doğrudan maliyetleri dahil edilmemek şartıyla kiracının bilançosunun varlık ve borç kısmına eşit tutarda kaydedilir (TMS 17, Madde 22).

Borçların bilançolarda gösterilmesi açısından kısa ve uzun vadeli ayrımı yapıldığı gibi kiralama işlemlerine ait borçlar için de bu ayrımın yapılması gerekir. Çünkü kiralanan varlıklara ait borçların, kiralanan varlığın bedelinden bir indirim şeklinde gösterilmesi doğru değildir (TMS 17, Madde 23). Kiracının, doğrudan finansal kiralama işlemine atfedilen faaliyetlerine ilişkin maliyetleri varlık olarak muhasebeleştirilen tutara eklenir (TMS 17, Madde 24).

3.3.2. Sonraki Ölçüm (Değerleme) Dönemindeki Uygulama

Yapılan asgari kira ödemeleri; finansman giderleri ve borç anapara ödemesi olarak ayrıştırılmalıdır. Finansman giderleri, kalan borç tutarına sabit bir faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde kiralama süresi boyunca her döneme dağıtılmalı ve koşullu kiralalar oluştukları dönemde gider olarak dikkate alınmalıdır (TMS 17, Madde 25).

Finansal kiralama işleminde dikkat edilmesi gereken bir diğer konu da amortisman giderleridir. Kiralama işlemine konu amortisman tabi varlıkların amortismanı, işletme mülkiyetindeki amortisman tabi varlıklar ile uyumlu ve muhasebeleştirilecek amortisman gideri “TMS 16 Maddi Duran Varlıklar” ve “TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar” Standartlarına uygun olarak hesaplanmalıdır. Kiralama konusu varlığın, kiralama süresi sonunda kiracının mülkiyetine geçeceği hakkında kesinlik yoksa ilgili varlık, kiralama süresi ve yararlı ömründen kısa olanı baz alınarak tamamen itfa edilmelidir (TMS 17, Madde 27). Varlığın kiracı tarafından satın alınacağı kesine yakınsa, varlığın tahmini kullanım süresi ilgili varlığın yararlı ömrüdür ve satın alma işleminin kesine yakın olmaması durumunda da ilgili varlık kiralama süreci ile yararlı ömründen kısa olanı ile itfa edilmelidir (TMS 17, Madde 28).

Kiralanan varlığın değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığının tespiti için “TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” Standardı uygulanır (TMS 17, Madde 30). Kiracıların, “TFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar” Standardının gereklerini yerine getirmeleri ve finansal kiralama işlemine ilişkin olarak aşağıdaki bazı açıklamaları da yapmaları gerekir (TMS 17, Madde 31);

- Kiralama konusu her bir varlık için bilanço tarihindeki net defter değeri
- Gelecekteki asgari kira ödemelerinin bilanço günü itibariyle toplamları ile bugünkü değerlerinin birbirleriyle karşılaştırılması ve gelecekteki asgari kira ödemelerinin bilanço tarihindeki toplamları ile bugünkü değerlerinin aşağıda yer alan her bir dönem itibariyle değeri bir yıldan az; bir yıldan fazla ve beş yıldan az; beş yıldan fazla olup olmadığı belirlenmelidir.
- Dönem içerisinde gider olarak muhasebeleştirilen koşullu kira tutarları
- Bilanço tarihi itibariyle, iptal edilemeyen kiralama şeklinde yapılan alt kiralama ile ilgili olarak elde edilmesi beklenen asgari kira ödemelerinin toplamı
- Kiracının, aşağıda bulunanları içeren ancak bunlarla sınırlı olmayan, önemli kiralama işlemlerine ilişkin genel nitelikler; koşullu kira ödemelerinin belirlenme esası, yenileme veya satın alma opsiyonları ile fiyat ayarlama (eskalasyon) hükümlerinin mevcudiyeti ve koşulları ve temettü ödemeleri, ek borçlanma ve yeni kiralama gibi konularda kira anlaşmalarında yer alan sınırlamalardır.

3.4. KİRALAMA İŞLEMİNİN KİRAYA VEREN TARAFINDAN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE FİNANSAL TABLOLARINDA GÖSTERİLMESİ

Kiralama sözleşmesinin kiraya veren tarafından muhasebeleştirilmesi ve finansal tablolarada gösterilmesi de, ilk muhasebeleştirme ve sonraki bilanço dönemlerinde değerlendirilmesi olmak üzere iki başlıkta incelenecektir.

3.4.1. İlk Muhasebeleştirme Tarihindeki Uygulama

Kiraya verenler, finansal kiralamaya konu edilmiş varlıkları bilançolarına yansıtırlar ve net kiralama yatırımı tutarına eşit tutarda bir alacak olarak gösterirler (TMS 17, Madde 36). Bir işlemin finansal kiralama işlemi olabilmesi için bir varlığa hukuken sahip olmanın yanında tüm risk ve yararların da kiraya veren tarafından devredilmesi gerektiği daha önce ifade edilmişti. Kiraya verenin alacaklı olduğu kira ödemeleri, yatırım ve diğer hizmetlerini karşılamak ve fayda sağlamak amacıyla, yatırdığı anaparanın geri alınması ve finansman geliri olmak üzere iki şekilde dikkate alınmaktadır (TMS 17, Madde 37).

Kiraya verenler tarafından üstlenilen başlangıç doğrudan maliyetlerinin kapsamında komisyonlar, hukuki masraflar ve dahili maliyetler yer alır. Ancak satış ve pazarlama işlemleri gibi işlemlerden kaynaklanan genel giderleri içermez. Kiraya verenlerin üretici ya da satıcı olmadığı finansal kiralamalarda başlangıç doğrudan maliyetleri, finansal kiralama işlemlerinden elde edilen gelirlerin başlangıç hesaplamalarına eklenir ve kiralama süresince gelir kaydedilecek tutarlardan düşülür. Faiz oranı ise, finansal kiralama gelirine doğrudan dahil edilecek şekilde hesaplanır. Üretici ya da satıcı konumundaki kiraya verenler tarafından katlanılan maliyetler ise başlangıç doğrudan maliyetlerinin kapsamına alınmaz. Bu yüzden katlanılan maliyetler kiralamaya ait net yatırım tutarının tespit edilmesinde dikkate alınmaz, kiralama işleminin başlangıcında oluşacak satış kazancının muhasebeleştirilmesi sırasında gider olarak dikkate alınır (TMS 17, Madde 38).

3.4.2. Sonraki Ölçüm (Değerleme) Dönemindeki Uygulama

Kiraya veren finansman gelirini kiralama süresi boyunca sistematik ve rasyonel bir biçimde dağıtmayı amaç edinir ve ortaya çıkan finansman gelirini, finansal kiralama konusu varlığa ait net yatırımdaki sabit dönemsel getiri oranına göre muhasebeleştirir (TMS 17, Madde 39). Hizmetlere ait maliyetler dahil edilmemek şartıyla bir döneme ait kira ödemeleri, anapara ve kazanılmamış finansman gelirini azaltmak amacıyla brüt kiralama yatırımının hesaplanmasında dikkate alınır (TMS 17, Madde 40).

Kiraya verenin kiralama işleminde brüt yatırım tutarını hesaplamada kullanılan tahmini garanti edilmemiş kalıntı değerinde eksilme söz konusu olursa, gelirlerin kiralama süresine dağılımı gözden geçirilir ve tahakkuk ettirilen tutarlarda meydana gelen eksilmeler hemen muhasebeleştirilir (TMS 17, Madde 41).

Üretici ya da satıcı konumundaki kiraya verenler, bilerek düşük faiz oranları kararlaştırıyorlarsa satış karları piyasa faiz oranının uygulanması durumunda ortaya çıkacak tutarlarla sınırlandırılır. Katlanılan maliyetler ise satış karının muhasebeleştirilmesi durumunda gider olarak dikkate alınır (TMS 17, Madde 42).

Bir varlığın finansal kiralama süresi ile kiralanan varlığın, normal satış fiyatlarında uygulanabilir miktar ve ticari indirimler de dikkate alınarak satışından elde edilecek kar ya da zarar tutarına eşit tutarda kar ya da zarar ve kiralama süresinde elde edilecek finansman geliri olmak üzere iki gelir elde edilir (TMS 17, Madde 43).

Üretici ya da satıcı konumundaki kiraya veren tarafından, finansal tablolara yansıtılacak olan satış gelirleri, finansal kiralama işlemine ait varlığın gerçeğe uygun değeri ya da piyasa faiz oranının kullanılmasında hesaplanan asgari kira ödemelerinin bugünkü değerinden oluşur. Satış maliyeti ise kiralanan varlığın maliyetinden ya da defter değerinden, garanti edilmemiş kalıntı değerinin çıkarılması ile bulunur. Satış geliri ve satış maliyeti arasındaki fark ise satış karıdır (TMS 17, Madde 44).

Finansal kiralama işlemini üretici ya da satıcı konumunda gerçekleştirenler müşteri çekmek amacıyla düşük faiz oranı belirleyebilirler. Böyle durumlarda satış tarihi itibarıyla elde edilecek toplam gelirin normalden fazla olan kısmı gelir olarak muhasebeleştirilir ve satış karı, piyasa faiz oranlarının uygulanması ile bulunacak tutarla sınırlandırılır (TMS 17, Madde 45). Kiraya verenlerce gerçekleştirilen maliyetler ise kiralama süresinin başlangıcında gider olarak muhasebeleştirilir (TMS 17, Madde 46).

Kiraya verenler brüt kiralama yatırımı ile asgari kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin bilanço tarihi itibarıyla birbirleriyle karşılaştırılmalı ve her dönem itibarıyla yapılacak ödemelerin bir yıldan az; bir yıldan fazla ve beş yıldan az; beş yıldan fazla açıklamalarından uygun olanı ile açıklanmalıdır. Kazanılmamış finansman geliri, kiraya verene ait garanti edilmemiş kalıntı değer, tahsil edilemeyen asgari kira alacaklarına ilişkin ayrılan birikmiş karşılık, ilgili dönemde gelir olarak muhasebeleştirilen koşullu kira tutarları ve kiraya verenin yapmış olduğu önemli kira anlaşmalarına ilişkin genel bir açıklama yapılmalıdır (TMS 17, Madde 47).

3.5. SATIŞ VE GERİ KİRALAMA İŞLEMLERİ

Satış veya geri kiralama işlemi, bir varlığın satışını veya aynı varlığın geri kiralınmasını içerir ve muhasebeleştirme işlemi ilgili kiralama işleminin çeşidine bağlı olarak değişir (TMS 17, Madde 58). Satış ve geri kiralama işlemi finansal kiralama işlemi ile sonuçlanırsa, satış gelirinin defter değerinin üzerindeki kısmı satıcı ya da kiraya veren tarafından hemen gelir olarak muhasebeleştirilmez, gelir ertelenir ve kiralama süresi boyunca itfa edilir (TMS 17, Madde 40).

Geri kiralama işleminde finansal kiralama yapılmışsa kiralanan varlık işlemin teminatı olmak üzere, kiraya verenin kiracıya sağladığı finansman gelirlerinin fazla olan kısmı ertelenir ve kiralama süresi boyunca itfa edilir (TMS 17, Madde 60). Kiralayan, finansal kiralama işlemi ile kiracıya borç vermiş olmaktadır (Çetin, 2005: 81).

4. FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN VERGİ YASALARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Finansal kiralama ile ilgili hüküm VUK'a, 24.04.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4842 sayılı Kanun'un 25. maddesiyle getirilmiştir (Karakuş, 2007: 92). VUK'a "Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme" başlığıyla mükerrer 290. madde eklenmiş ve yapılan yasal düzenleme ile finansal kiralama işlemlerinin hukuki mahiyeti veya şekli yerine, özün önceliği ilkesi benimsenmiştir (01 Temmuz 2003 tarih ve 25155 sayılı Resmi Gazete Seri No: 319). Söz konusu mükerrer madde ile yapılan düzenlemelere istinaden 319 seri nolu VUK Genel Tebliğiyle 11 sıra nolu Muhasebe Sistemi Genel Tebliği yayımlanmıştır (Akdoğan vd., 2011:85).

4.1. VUK'A GÖRE FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİ

VUK Mükerrer 290. Maddeye göre bir işlemin finansal kiralama olabilmesi için aşağıda sıralanan kriterlere sahip olması gerekir.

- İktisadi kıymetin mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi
- Kiracıya kira süresi sonunda iktisadi kıymeti rayiç bedelinden düşük, bir bedelle satın alma hakkı tanınması
- Kiralama süresinin iktisadi kıymetin ekonomik ömrünün % 80'inden daha büyük bir bölümünü kapsaması
- Sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının iktisadi kıymetin rayiç bedelinin % 90'ından daha büyük bir değeri oluşturması gerekir.

Bir kiralama işlemi Finansal Kiralama Kanunu kapsamına göre finansal kiralama olarak kabul edilmiyorsa 4842 sayılı kanunun hükümlerine de uygun değilse yapılan kiralama işlemi vergi uygulamaları açısından da finansal kiralama olarak kabul edilmez. Ancak 4842 sayılı kanunun hükümleri gereğince yapılan işlem finansal kiralama şartlarını sağlıyorsa vergi uygulamaları açısından finansal kiralama olarak kabul edilir (VUK Genel Tebliği, 01.07.2003, Seri No: 319).

4.2. VUK' A GÖRE FİNANSAL KİRALAMA SÜRECİNDE DEĞERLEME VE AMORTİSMAN UYGULAMASI

Finansal kiralamaya konu olan iktisadi kıymet ile sözleşmeden doğan hak, borç ve alacakların değerlendirilmesi ve amortisman uygulaması aşağıdaki esaslara göre yapılacaktır (VUK Genel Tebliği, 01.07.2003, Seri No: 319).

4.2.1.Kiralayana İlişkin Hükümler

Kiracı tarafından yapılacak kira ödemelerinin toplam tutarı kiralama süresi boyunca anapara artı faiz olarak aktife alınır ve aktifleştirilen alacak tutarı ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark gelecek dönemlere faiz geliri olarak pasifleştirilerek kayıtlara alınır.

Kiralama konusu iktisadi kıymet de iktisadi kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutar ile değerlendirilir. Bulunan tutar sıfır veya negatif ise iktisadi kıymet iz bedeliyle değerlendirilir aradaki fark da gelir olarak kaydedilir. Bulunan tutar pozitif olursa, finansal kiralama şirketi tarafından amortisman tabii tutulur.

Finansal kiralamaya konu iktisadi kıymetin üretimi ya da alım satımı kiralayan tarafından yapılıyorsa, iktisadi kıymetin net bilanço aktif değeri olarak rayiç bedel dikkate alınır. Rayiç bedel ile maliyet bedeli arasındaki fark normal satış işleminden elde edilen kar ya da zarar olarak işleme tabii tutulur.

4.2.2.Kiracıya İlişkin Hükümler

Finansal kiralama işlemine konu iktisadi kıymeti kullanma hakkı ve sözleşmeden doğan borç, iktisadi kıymetin rayiç bedeli ya da sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı ile değerlendirilir. İktisadi kıymet, aktife alınır ve karşılığında kiralayana borç kaydedilir. Kiracı tarafından aktifleştirilen iktisadi kıymet VUK'na göre amortisman ve yeniden değerlemeye tabii tutulur. İktisadi kıymetle ilgili olarak amortisman ayrılma ve yeniden değerlendirme işlemleri sözleşmenin fesholması durumunda fesholma tarihinden itibaren kalan dönemler için yapılmaz.

Sözleşmeye göre yapılan kira ödemeleri, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılır ve bu işlem kira ödeme tarihlerinde kalan borç tutarına sabit bir dönemsel

faiz oranının uygulanması ile yapılır. VUK'nun 285. Maddesine göre finansal kiralama borçları reeskonta tabi tutulmaz.

4.3. KATMA DEĞER VERGİSİ (KDV) VE TEŞVİKLERDEN YARARLANMA

4842 Sayılı Kanunun yayımlanma tarihinden itibaren uygulanan Finansal Kiralama Kanunu değiştirilmeden önceki 28. ve aynı Kanunun 31. Maddelerinde belirlenen Finansal Kiralama Kanununa göre yatırımlarda kiralaanın, finansal kiralama konusu iktisadi kıymetlerle ilgili olarak bunların satın alınması durumunda uygulanan teşviklerden ve yatırımlarda yatırım indiriminden yararlanmaya devam etmeleri gerekmektedir (VUK Genel Tebliği, 01.07.2003, Seri No: 319).

Finansal kiralama şirketlerine yapılan makine – teçhizat teslimlerinde uygulanacak KDV istisnasının şartları bulunmaktadır. Bu şartlar; yatırım teşvik belgesine bağlanan ve finansal kiralama ile yapılacak yatırımlarda, finansal kiralama şirketi adına yatırımcıya ait olan teşvik belgesinin eki durumunda olan, teşvik belgesine sağlanmış olan destek unsurlarının tamamından yararlanılmasına olanak sağlayan teşvik belgesi düzenlenmektedir. Bu belge ile finansal kiralama şirketlerine yapılacak olan makine ve teçhizat teslimleri KDV Kanunu'nun 13/d maddesi gereğince vergiden istisna olmaktadır. Finansal kiralama şirketinin kiracının kullanması için bıraktığı makine – teçhizat ise “teslim” niteliği taşımadığından KDV'ye tabi tutulmaktadır. Finansal kiralama şirketi ile kiracının yapmış olduğu sözleşme ile belirlenen süre sonunda makine – teçhizat kiracının mülkiyetine geçmezse ve teşvik belgesinde belirlendiği şekilde gerçekleşmezse finansal kiralama şirketine yapılan teslimat aşamasında alınmayan vergi tutarları KDV Kanunu'nun 13/d maddesine göre kiracıdan vergi ziyayı cezasının uygulanması sonucu gecikme faizi ile tahsili gerçekleştirilecektir (Yıldırım, 2007: 169-170).

4.4. 11 SIRA NO'LU MUHASEBE SİSTEMİ UYGULAMA GENEL TEBLİĞİ'NE GÖRE FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN KAYITLANACAĞI HESAPLAR

4842 Sayılı Kanun'la Vergi Usul Kanunu'nda yapılan düzenleme ile finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde 17 Nolu Türkiye (Uluslararası) Muhasebe Standardı'nın belirlediği ilkeler benimsenmiştir. Böylece, kiralama işlemlerini muhasebeleştirmesinde muhasebe standartları ile vergi mevzuatı uygulamaları önemli ölçüde birbiri ile örtüşür hale gelmiştir.

VUK'da yapılan değişiklik, kiralama işlemlerinin mevcut Tekdüzen Hesap Planı'ndaki hesaplar ile muhasebeleştirmesine olanak tanımadığı için 11 Sıra Nolu Muhasebe Sistemi Genel Tebliği ile Tekdüzen Hesap Planı'na yeni hesaplar konulmuş ve bazı mevcut hesapların açıklamasına eklemeler yapılmıştır. 11 Sıra Nolu Muhasebe Sistemi Genel Tebliği ile Tekdüzen Hesap Planı'nda yapılan değişiklik ve açıklamalar aşağıdaki gibidir.

120 / 220 Alıcılar: Finansal kiralama işlemlerinden doğan senetsiz alacaklar da 11 Sıra No.lu Muhasebe Uygulama Genel Tebliği ile bu hesapta izlenmeye başlamıştır.

121 / 221 Alacak Senetleri: Finansal kiralama işlemlerinden doğan senetli alacaklar da 11 Sıra No.lu Muhasebe Uygulama Genel Tebliği ile bu hesapta izlenmeye başlamıştır.

124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri (-): Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan alacaklar ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz kazanılmamış finansal kiralama faiz gelirlerinin izlendiği hesaptır

224 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri (-): Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralama ile ilgili kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz kazanılmamış finansal kiralama faiz gelirlerinin izlendiği hesaptır.

254 Taahhütler: İşletmeye ait her türlü taahhüt aracının izlendiği hesaptır.

260 Haklar: Kiracı tarafından finansal kiralama işlemine konu iktisadi kıymeti kullanma hakkı kira ödemelerinin bugünkü değeri ile iktisadi kıymetin rayiç bedelinden düşük olanı ile kaydedildiği hesaptır () .

257 / 268 Birikmiş Amortismanlar: 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, kiraya veren şirket tarafından, finansal kiralamaya konu olan iktisadi kıymete ilişkin amortismanların izlendiği hesaptır. 268 no'lu hesap ise kiracı tarafından, finansal kiralamaya konu olan iktisadi kıymeti kullanma hakkı üzerinden ayrılan amortismanların izlendiği hesaptır.

301 / 401 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar: Kiracıların, kiralama yapanlara finansal kiralama nedeniyle olan borçlarının izlendiği hesaptır.

302 / 402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-): Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan borçlar ile kiralanan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz ödenmemiş finansal kiralama borçlanma maliyetlerinin izlendiği hesaptır.

5. FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN BDDK TARAFINDAN YAYINLANAN TEBLİĞ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin yapacakları muhasebeleştirme ve finansal raporlama işlemleri açısından tekdüzenin sağlanması, tek tip finansal tabloların elde edilmesi, denetim işlemleri için gereken bilgilerin doğrulanabilir ve denetlenebilir şekilde bilgi kullanıcılarına sunulması amacıyla 17 Mayıs 2007 tarihinde 26525 sayılı Resmi Gazete'de "Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ" yayımlanmıştır. Bu tebliğde Finansal kiralama şirketleri tarafından kullanılacak hesap planında değişiklikler de yer almaktadır. Söz konusu Tebliğin 6. Maddesine göre finansal kiralama şirketlerinin uygulayacağı Tekdüzen Hesap Planına ait ana hesap grupları Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1: Finansal Kiralama Şirketlerinin Kullanacağı Ana Hesap Grupları

0	Dönen Değerler
1	Ana Faaliyetlerden Alacaklar
2	Yatırım Amaçlı Değerler ve Diğer Aktifler
3	Bankalardan Kullanılan Krediler ve Diğer Yabancı Kaynaklar
4	Özkaynaklar
5	Ana Faaliyet Gelirleri
6	Finansman Giderleri
7	Faaliyet Dışı Gelirler
8	Faaliyet Giderleri ve Diğer Giderler
9	Bilanço Dışı Hesaplar

26525 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tebliğ’in 7. Maddesine göre, Tablo 1’deki ana hesap grupları içerisinde bulunan hesaplar, Türk Parası (T.P.) ve yabancı para (Y.P.) olarak ikiye ayrılmaktadır. Şirketlerin yabancı para işlemlerine ait olan tutarları yabancı para olarak belirtilen hesaplarda kullanılmaktadır. 012 Yoldaki Paralar – T.P. , 013 Yoldaki Paralar – Y.P. olarak gösterilir ve defteri kebir hesaplarının son hanesi çift numaralı olan hesaplar Türk parası, tek numaralı olanlar yabancı para hesapları olarak kayıt yapılır.

26525 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan izahnameye göre, belirli hesapların dışındaki hesapların altı haneden, istisnai hesapların ise yedi haneden oluştuğu hesap numaralama sistemi bulunmaktadır. Bu sisteme göre hesap numaralarının gösterimi aşağıdaki gibidir.

1	2	3	4	5	6
A	B	C	D	E	F

A	Grup numarası,
BC	Defteri kebir hesap numaralarını,
DE	Yardımcı hesap numaralarını,
F	Alt hesap numaralarını tanımlar.

5.1. FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNCE FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK HESAPLAR

Söz konusu BDDK Tebliğine göre finansal kiralama şirketlerinin finansal kiralama işlemleri için bilanço hesapları, gelir – gider hesapları ve nazım hesaplar olmak üzere üç hesap grubunda kayıtlarını göstermeleri mümkündür.

5.1.1. Finansal Kiralama Şirketlerince Kullanılacak Bilanço Hesapları

26525 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tebliğ’e göre finansal kiralama şirketlerinin finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve bilançoda gösterilmesinde kullanılacak hesap kodları, hesap isimleri ve açıklamaları aşağıda belirtildiği gibidir (Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ, Madde 6 -11; (Özulucan ve Özdemir: 2009: 33-34;)

010 Kasa: Kasaya girişler 010 Kasa Hesabına borç, kasadan çıkışlar ise alacak olarak kaydedilir, aktif karakterli olan hesabın bakiyesi Türk parası mevcudunu belirtir.

150 Kiralama İşlemlerinden Alacaklar - T.P.: Varlıklara ait finansal kiralama, faaliyet kiralaması ve diğer kiralama yöntemlerinin kullanılarak kira işleminin gerçekleşmesinde, finansal kiralama sözleşmesine dayanarak belirlenmiş taksitlerin toplam alacak tutarı ve faaliyet kiralamasının ilgili döneme ait olan kısmının izlendiği hesaptır. Tekdüzen Hesap Planı İzahnamesinde bulunan hesaplar 6. kısımda belirtildiği gibi gruplar, defteri kebir ve ihtiyaç duyulması halinde yardımcı ve alt hesaplar olarak açıklanmaktadır. 150 Kiralama İşlemlerinden Alacaklar Hesabının yardımcı hesapları da; 15000 Finansal Kiralama Alacakları, 15001 Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirleri (-), 15002 Faaliyet Kiralaması Alacakları, 15009 Diğer olarak sıralanabilir.

Finansal kiralama işlemine ait olan varlığın kira dönemlerinin sonunda tahsil edilecek alacakları 15000 Finansal Kiralama Alacakları hesabının borç tarafında, varlığın maliyeti ile sözleşme dikkate alınarak taksitlendirilen toplam alacak tutarı arasındaki fark ise 15001 Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirleri (-) hesabının alacak tarafında izlenir.

Dönemsellik ilkesine göre, kazanılmamış finansal kiralama gelirlerinin içinde bulunulan döneme ait bölümleri 15001 Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirleri hesabının borcuna, 582 Finansal Kiralama Gelirleri – T.P. hesabının alacağına kaydedilir.

226 Kiralama Konusu Yapılmakta Olan Yatırımlar – T.P.: Kiralama sözleşmesinin yapıldığı tarih itibarıyla sözleşmenin başlangıç tarihine kadar olan zaman içinde kiralama işlemleri için katlanılan maliyetlerin izlendiği hesaptır. Kiralama süresinin başlaması ile ilgili tutarlar 150 Kiralama İşlemlerinden Alacaklar Hesabına aktararak kaydedilir.

5.1.2.Finansal Kiralama Şirketlerince Kullanılacak Gelir – Gider Hesapları

Söz konusu BDDK Tebliğine göre Finansal kiralama şirketlerinin finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve gelir tablosunda gösterilmesinde kullanılacak hesap kodları, hesap isimleri ve açıklamaları aşağıda belirtildiği gibidir.

582 Finansal Kiralama Gelirleri – T.P.: Finansal kiralama işlemlerine ait olan Türk parası faiz gelirlerinin kaydedildiği hesaptır. İçinde bulunulan dönem ait olan faiz geliri, 582 Finansal Kiralama Gelirleri hesabının alacağına, 15001 Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirleri hesabının da borcuna kaydedilir.

644 Finansal Kiralama Giderleri – T.P.: Finansal kiralama ile elde edilen varlıklara ait olan Türk parası ödemelerinin kaydedildiği hesaptır.

5.1.3.Finansal Kiralama Şirketlerince Kullanılacak Nazım Hesaplar

Nazım hesaplar; işletmenin sağlamış olduğu garantilerin ve yüklenildiği yükümlülüklerin takip edildiği, işletmenin fer'i zilyetliği altında yer alan kıymetlerin izlendiği, işletme dışında bulunan işletme varlıklarının özelliğinin belirtilerek işletmede elde edilmek istenen istatistik verilerin muhasebe kayıtlarında toplanması için kullanılan bilgi hesaplarıdır (Sevilengül, 2003: 597). 26525 Sayılı Tebliğe göre Finansal kiralama şirketleri tarafından kullanılacak nazım hesapları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür.

- 900 Finansal Kiralama Alacakları Anapara Tutarlarından Alacaklar
- 902 Finansal Kiralama Alacakları Anapara Tutarlarından Borçlar
- 910 Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirlerinden Alacaklar
- 912 Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirlerinden Borçlar.
- 920 Takipteki Finansal Kiralama Alacakları Anapara Tutarlarından Alacaklar
- 922 Takipteki Finansal Kiralama Alacakları Anapara Tutarlarından Borçlar.
- 930 Takipteki Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirlerinden Alacaklar
- 932 Takipteki Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirlerinden Borçlar

6. FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN UYGULAMA ÖRNEĞİ

Z A.Ş., Y Finansal Kiralama Şirketi'nden dağıtım faaliyetinde kullanmak amacıyla finansal kiralama yaparak rayiç bedeli 120.000 TL olan 1 adet kamyon kiralamıştır. Kiralamaya ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir:

Kiralanan Varlık	Kamyon
Kira Süresi	5 yıl (01.01.2012 – 31.12.2016)
Kiralanan Varlığın Rayiç Bedeli	120.000 TL
Satın Alma Tarihi	01.01.2012

Sözleşme Tarihi	01.01.2012
Ödenecek Kira Taksitleri	58.963 TL
Ödeme Tarihi ve Şekli	Her takvim yılı sonunda ve eşit taksitler
Kiralanın Varlığın Ekonomik	10 yıl
Faiz Oranı	% 40
Varlığın Maliyet Bedeli	80.000 TL
KDV	% 18

Verilere göre önce ödeme planı tablosunun düzenlenmesi gerekmektedir. Ödeme tablosunun düzenlenmesinde aşağıda belirtilen anüitelerin bugünkü değer formülü kullanılmaktadır.

$$ABD = A \times \frac{\left(1 - \frac{1}{(1+t)^n}\right)}{t}$$

Formülde ABD, anüitelerin bugünkü değerini; A, yıllık ödeme tutarını; t, faiz oranını ve n, vadeyi göstermektedir. Bu doğrultuda yıllık ödeme tutarı aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

$$120.000 = A \times \frac{\left(1 - \frac{1}{(1+0.40)^{10}}\right)}{0.40}$$

$$120.000 = A \times 2,351639198$$

$$A = 58.963$$

Bu bağlamda finansal kiralama yıllık ödeme planı Tablo 3'deki gibi gerçekleşecektir.

Tablo 3: Ödeme Planı Tablosu

Tarih	Toplam Kira Ödemesi	Faiz Ödemeleri	Anapara Ödemeleri	Kalan Anapara Borcu
01.01.2012	-	-	-	120.000
31.12.2012	58.963	48.000	10.963	109.037
31.12.2013	58.963	43.615	15.348	93.689
31.12.2014	58.963	37.476	21.487	72.202
31.12.2015	58.963	28.881	30.082	42.120
31.12.2016	58.963	16.843	42.120	
Toplam	294.815	174.815	120.000	

6.1. KİRACININ KAYITLARI

Çalışmanın bu kısmında kiracının TMS 17 ve VUK kapsamında yapması gereken kayıtlar gösterilecektir.

6.1.1. TMS 17'ye Göre Kiracının Yapması Gereken Kayıtlar

Yukarıdaki veriler ışığında, finansal kiralama sözleşmesine konu iktisadi kıymetin kiracı tarafından kayıtlara alınışı aşağıda gibi olacaktır.

01.01.2012		
905 FİNANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMESİ 905.01. Z.A.Ş. İle Yapılan Finansal Kiralama Sözleşmesinden Alacak	294.815	
906 FİNANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMESİNDEN BORÇLAR 906.01. Z.A.Ş. İle Yapılan Finansal Kiralama Sözleşmesi Finansal Kiralama Sözleşmesinin Kaydı		294.815
01.01.2012		
254 TAŞITLAR	120.000	
302 ERTELENMİŞ FİN. KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ	48.000	
402 ERTELENMİŞ FİN. KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ	126.815	
301 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMİNDEN BORÇLAR		58.963
401 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMİNDEN BORÇLAR		235.852
<i>Kamyona ait mülkiyetin devralınması kaydı</i>		

- 31.12.2012 Tarihinde ise aşağıdaki kayıtların yapılması gerekmektedir.

31.12.2012		
301 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMİNDEN BORÇLAR	58.963	
191 İNDİRİLECEK KDV	10.613	
100 KASA <i>Taksit Ödemesi</i>		69.576
31.12.2012		
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	48.000	
302 ERTELENMİŞ FİN. KİR. BORÇ. MALİYETLERİ <i>Faiz giderinin dönem gideri olarak muhasebeleştirilmesi</i>		48.000
31.12.2012		
401 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMİNDEN BORÇLAR	58.963	
301 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMİNDEN BORÇLAR <i>Aktarma Kaydı</i>		58.963
31.12.2012		
302 ERTELENMİŞ FİN. KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ	43.615	
402 ERTELENMİŞ FİN. KİRALAMA BORÇ. MALİYETLERİ <i>Faiz aktarım kaydı</i>		43.615
31.12.2012		
760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ	12.000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR <i>Amortisman Kaydı 120.000 TL / 10 = 12.000 TL</i>		12.000

Bu kayıtlar 2016 yılının sonuna kadar her yılın sonunda tekrarlanır.

6.1.2. Vergi Mevzuatı'na Göre Kiracının Yapması Gereken Kayıtlar

Finansal kiralama sözleşmesine konu iktisadi kıymetin Vergi Mevzuatı'na göre kiracı tarafından muhasebeleştirilmesi aşağıdaki gibi olacaktır.

01.01.2012		
260 HAKLAR	120.000	
302 ERT. FİN. KİR. BORÇ. MALİYETLERİ	48.000	
402 ERT. FİN. KİR. BORÇ. MALİYETLERİ	126.815	
301 FİN. KİR. İŞL. BORÇLAR		58.963
401 FİN. KİR. İŞL. BORÇLAR		235.852
<i>Sabit kıymetin kiracı tarafından alınması ve sözleşme imzalanması kaydı</i>		
31.12.2012		
301 FİN. KİR. İŞL. BORÇLAR	58.963	
191 İNDİRİLECEK KDV	10.613	
100 KASA		69.576
<i>Taksit ödemesi</i>		
31.12.2012		
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	48.000	
302 ERT. FİN. KİR. BORÇ. MALİYET.		48.000
<i>Faiz gideri kaydı</i>		

31.12.2012		
760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ	12.000	
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		12.000
<i>Amortisman Kaydı 120.000 TL / 10 = 12.000 TL</i>		
31.12.2012		
401 FİN. KİR. İŞL. BORÇLAR	58.963	
301 FİN. KİR. İŞL. BORÇLAR		58.963
<i>Aktarma Kaydı</i>		
31.12.2012		
302 ERT. FİN. KİR. BORÇ. MALİYET	43.615	
402 ERT. FİN. KİR. BORÇ. MALİYET.		43.615
<i>Faiz aktarma kaydı</i>		

Bu kayıtlar 2016 yılının sonuna kadar her yılın sonunda tekrarlanır.

6.2. KİRAYA VERENİN KAYITLARI

Çalışmanın bu kısmında finansal kiralama işleminin TMS 17, VUK ve BDDK Tebliği kapsamında kiraya veren tarafından nasıl muhasebeleştirileceğine ilişkin kayıtlara yer verilecektir.

6.2.1. 11 Sıra Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde Önce TMS 17'ye Göre Kiraya Veren Yapması Gereken Kayıtlar

Yukarıdaki veriler ışığında, finansal kiralama sözleşmesine konu iktisadi kıymete ilişkin olarak kiraya veren yapması gereken kayıtlar aşağıdaki gibi olacaktır.

01.01.2012			
900 FİNANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMESİNDEN ALACAK		294.815	
900.01. Z A.Ş. İle Yapılan Finansal Kiralama Sözleşmesinden Alacak			
901 FİNANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMESİ			294.815
901.01. Y. A.Ş. İle Yapılan Finansal Kiralama Sözleşmesi			
<i>Yapılan finansal kiralama sözleşmesi</i>			
01.01.2012			
254 TAŞITLAR		80.000	
191 İNİDİRİLECEK KDV		14.400	
100 KASA			94.400
<i>Edinim (alış) kaydı</i>			
01.01.2012			
120 ALICILAR		58.963	
220 ALICILAR		235.852	
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER			48.000
480 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER			126.815
600 YURT İÇİ SATIŞLAR			120.000
<i>Devir (Satış) kaydı</i>			

01.01.2012			
624 FİNANSAL KİRALAMA MALLARI MALİYETİ		80.000	
254 TAŞITLAR			80.000
<i>Maliyet kaydı</i>			
31.12.2012			
100 KASA		69.576	
120 ALICILAR			58.963
391 HESAPLANAN KDV			10.613
<i>Kira ödemesinin tahsili</i>			
31.12.2012			
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		48.000	
604 FİN. KİR. FAİZ GELİRİ			48.000
<i>Faiz gelirinin kaydı</i>			
31.12.2012			
480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER		43.615	
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER			43.615
<i>Aktarma kaydı</i>			
01.01.2012			
220 ALICILAR		58.963	
120 ALICILAR			58.963
<i>Aktarma Kaydı</i>			

Bu kayıtlar 2016 yılının sonuna kadar her yılın sonunda tekrarlanır.

6.2.2. 11 Sıra Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nden Sonra VUK'a ve TMS 17'ye Göre Kiraya Veren Yapması Gerekli Kayıtlar

4842 Sayılı Kanun'la VUK'da yapılan düzenleme ile finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde 17 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı'nın belirlediği ilkeler benimsenmiştir. Böylece, kiralama işlemlerini muhasebeleştirilmesinde TMS 17 ile

vergi mevzuatı uygulamaları önemli ölçüde birbiri ile örtüşür hale gelmiştir. Bu paralelde 4842 Sayılı Kanun'la VUK'da yapılan düzenlemeden sonra TMS 17 ve VUK'a göre finansal kiralama işlemlerine ilişkin olarak kiraya verenin yapacağı kayıtlar aşağıdaki gibi olacaktır.

01.01.2012			
250 MENKULLER		80.000	
191 İNDİRİLECEK KDV		14.400	
100 KASA			94.400
<i>Edinim (alış) kaydı</i>			
01.01.2012			
120 ALICILAR		58.963	
220 ALICILAR		235.852	
124 KAZANILMAMIŞ FİN. KİR. FAİZ GELİRLERİ			48.000
224 KAZANILMAMIŞ FİN. KİR. FAİZ GELİRLERİ			126.815
250 MENKULLER			120.000
<i>Devir (satış) kaydı</i>			
31.12.2012			
100 KASA		69.576	
120 ALICILAR			58.963
391 HESAPLANAN KDV			10.613
<i>Kira ödemesinin tahsili</i>			
31.12.2012			
124 KAZANILMAMIŞ FİN. KİR. FAİZ GELİRLERİ		48.000	
604 FİN. KİR. FAİZ GELİRİ			48.000
<i>Faiz gelirinin kaydı</i>			
31.12.2012			
224 KAZANILMAMIŞ FİN. KİR. FAİZ GELİRLERİ		43.615	
124 KAZANILMAMIŞ FİN. KİR. FAİZ GELİRLERİ			43.615
<i>Aktarma kaydı</i>			
01.01.2012			
220 ALICILAR		58.963	
120 ALICILAR			58.963
<i>Aktarma Kaydı</i>			

Bu kayıtlar 2016 yılının sonuna kadar her yılın sonunda tekrarlanır.

6.2.3.BDDK Tarafından Yayımlanan Tebliğe Göre Kiraya Veren Yapması Gereken Kayıtlar

Daha öncede belirtildiği gibi 17 Mayıs 2007 tarihinde 26525 sayılı Resmî Gazete'de "Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ" yayımlandıktan sonra, finansal kiralama şirketleri (kiraya verenler) muhasebe kayıtlarını bu Tebliği esas alarak yapmak zorundadırlar. Söz konusu Tebliğ sadece finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve finansal tablolarda gösterilmesi ile ilgili olup muhasebeleştirme esas ve ilkeleri ile ilgili değildir. Bu bağlamda finansal kiralama şirketleri (kiraya verenler) finansal kiralama işlemlerini TMS 17 ilkeleri

çerçevesinde aşağıda belirtilen hesaplar aracılığı ile kayıtlayıp finansal tablolarında göstereceklerdir.

01.01.2012		
226 KİRALAMA KONUSU YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR – T.P. 22600 Finansal Kiralama Konusu Yatırımlar	120.000	
260 PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİLER – T.P. 26003 İndirilecek KDV	21.200	
010 KASA <i>Finansal Kiralama Konusu varlığın satın alınması</i>		141.200
01.01.2012		
150 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR 15000 FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI 2012 Dönemine Ait 58.963 2012 Sonrası Dönemlere Ait 235.852	294.815	
226 KİRALAMA KONUSU YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR 22600 Finansal Kiralama Konusu Yatırımlar		120.000
150 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR 15001 Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirleri <i>Finansal Kiralama şirketince kiraya verilen varlık</i>		174.815
01.01.2012		
150 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR 15000 Finansal Kiralama Alacakları	40.000	
150 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR 15001 Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirleri (-) <i>Sözleşme bedeli ile maliyet bedeli arasındaki fark</i>		40.000
01.01.2012		
900 FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI ANAPARA TUTARLARINDAN ALACAKLAR 902 FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI ANAPARA TUTARLARINDAN BORÇLAR <i>Sözleşme tarihinde finansal kiralama işleminden doğan alacak ve borç yükümlülüğünün izlenmesi</i>	120.000	120.000
01.01.2012		
910 KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİNDEN ALACAKLAR 912 KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİNDEN ALACAKLAR <i>Sözleşme tarihinde dönem geliri olarak kayıt altına alınmayan finansal kiralama geliri</i>	174.815	174.815
31.12.2012		
010 KASA 150 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR 15000 FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI 2007 Dönemine Ait 58.963	59.552.63	
380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ, PRİM VE FONLAR		589,63

380104 Ödenecek KDV <i>Finansal kiralama şirketince tahsil edilen kira geliri</i> 31.12.2012		
902 FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI ANAPARA TUTARLARINDAN BORÇLAR 900 FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI ANAPARA TUTARLARINDAN ALACAKLAR <i>Finansal kiralama alacakları anapara alacak ve borç tutarlarındaki azalma</i> 31.12.2012	10.963	10.963
150 KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR 15001 Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirleri 582 FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ <i>Kazanılmış hale gelen finansal kiralama geliri</i>	48.000	48.000

31.12.2012		
912 KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİNDEN BORÇLAR 910 KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİNDEN ALACAKLAR <i>Kazanılmamış finansal kiralama gelirinin döneme isabet eden kısmının ilgili dönemin gelirlerine aktarılması</i> 31.12.2012	48.000	48.000
582 FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ 440 KAR VE ZARAR 44001 kar <i>Finansal kiralama şirketince tahsil edilen kira gelirinin dönem kar / zararına aktarılması</i>	48.000	48.000

Bu kayıtlar 2012 yılının sonuna kadar her yılın sonunda tekrarlanır.

SONUÇ

Ülkemizde finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin ilk düzenleme TMS 17'dir. 4842 sayılı Kanunun mükerrer 290. Maddesinin yayınlanmasıyla 1 Temmuz 2003 tarihi itibarıyla vergi mevzuatı TMS 17 ile uyumlu hale getirilmiştir. Söz konusu madde ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın belirlediği ilkeler benimsenmiştir. Bu ilkelerden en önemlisi de özün önceliği ilkesidir. Özün önceliği ilkesine göre, kiracı; kiraladığı iktisadi varlığı aktifte bir varlık, pasifte ise borç olarak göstermelidir. Kiralayan da kiralama konusu varlığı bir maddi duran varlık değil, net yatırım tutarına eşit bir alacak olarak göstermelidir.

Çalışmada kiralamanın tanımı, çeşitleri, finansal kiralama işlemleri TMS 17 ve Vergi Usul Kanunu'na göre muhasebe kayıtları, karşılaştırmalı olarak kiracı ve kiraya veren açısından bir örnek yardımıyla ayrıntılı olarak incelenmiştir. Ayrıca finansal kiralama şirketlerinin BDDK Tebliği çerçevesinde kiralama işlemlerine yer verilmiştir.

Örnek uygulamamızda görüldüğü gibi kiracının kayıtlarında TMS 17'ye göre maddi duran varlıklarımızda gösterdiğimiz taşıt (kamyon), VUK'na göre maddi olmayan duran varlıklarda gösterilmektedir. Çünkü, vergi mevzuatı düzenlemelerinde kiralamaya konu olan varlıktan ziyade, söz konusu varlığa ilişkin finansal kiralama sözleşmesinin

muhaseseleştirilmesi esastır. Finansal kiralama borcu kiracının bilançosunun pasifinde bir mali borç olarak gösterilmiştir. Bunun nedeni ülkemizde finansal kiralama işlemlerini sadece finansal kiralama şirketlerinin yapabilmesidir. Kiracı şirket faiz giderlerini, ise kısa vadeli yabancı kaynaklar grubunda 302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri hesabında, uzun vadeli olan kısmını ise uzun vadeli yabancı kaynaklar grubunda bulunan 402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri hesabında göstermiştir. Bu hesaplar düzenleyici hesaplar olup 301 ve 401 kodlu Finansal Kiralama İşleminde Borçlar hesabında yer alan tutarların cari değerleri üzerinde finansal tablolarda gösterilmesini sağlamaktadırlar.

Kiraya veren açısından bakarsak finansal kiralama işlemi ile kiraya verilen kamyon TMS 17 ve Vergi Mevzuatımıza göre 250 Menkuller hesabında gösterilirken, BDDK Tebliği'ne göre 226 Kiralama Konusu Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında gösterilmiştir. TMS 17 ve Vergi Mevzuatımıza göre kiraya veren alacağı faiz gelirini 124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri ve uzun vadeli olan bölümünü de 224 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri hesabında göstermiştir. Bu hesaplarda düzenleyici hesap niteliğinde olup Alıcılar hesabında yer alan tutarları cari değerleri üzerinde göstermeye yararlanılmaktadır. Diğer taraftan BDDK Tebliği'ne göre faiz gelirleri 150 Kiralama İşlemlerinden Alacaklar hesabına kaydedilmiştir.

KAYNAKÇA

- ATİLA, Özkan (2007), "Finansal Kiralama İşlemlerinde Son Gelişmeler", *Yaklaşım Dergisi*, Nisan, (172) :75 – 81.
- BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU (2007), "Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi İle Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ", 17 Mayıs 2007 tarih ve 26525 sayılı Resmi Gazete.
- BAŞAR, Banu (2008), *Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması (Yorum – Açıklama – Örnekler) UFRS – UMS Uyumlu*, Maliye ve Hukuk Yayınları, 2. Baskı.
- BENGÜ, Gözde Zeynep, (2007), Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türk Mevzuatı'nda Finansal Kiralama İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi, *Marmara Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- ÇETİN, Ayten (2005), "Sat ve Geri Kirala İşlemlerinin Kiracı ve Kiraya Veren Açısından Muhasebeleştirilmesi", *Analiz Dergisi*, Ekim, (1) : 75 – 85.
- DAĞDEMİR, Serdal (2008), "Kiralama İşlemlerine İlişkin TMS 17 ile İlgili Açıklamalar", *Yaklaşım Dergisi*, Ekim, (190) : 39 – 48.
- EGEMEN, Kıvanç (2007), Türkiye'de Finansal Kiralama (Leasing) İşlemleri ve Vergilendirilmesi, *Kırıkkale Üniversitesi SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kırıkkale.
- EKİNCİ, Hakan (2008), "Finansal Kiralama Alanında Ses Getiren Önemli Bir Kararın Analizi", *Vergi Raporu Dergisi*, Mart, (102) : 21 – 26.
- ESEN, Ahmet (2009), "Finansal Kiralama İşleminde Kiracının Muhasebe Kayıtları", *Maliye Postası Dergisi*, Nisan, (687) : 17 – 24.

http://www.tmsk.org.tr/tms_seti/TMSdoc/20060224_TMS_17.doc.

http://www.tmsk.org.tr/tms_seti/TMS17.

KARADENİZ, Salim (2007), “Kiracı Açısından Finansal Kiralama İşlemleri”, *Yaklaşım Dergisi*, Ocak, (169), Sayfa: 39 – 44.

KARAKUŞ, Bülent (2007), “Finansal Kiralamada Son Gelişmeler ve Vergisel Yönüyle Kiracı Açısından Finansal Kiralama İşlemleri”, *Vergi Raporu Dergisi*, Temmuz, (94) : 92 – 98.

KAVAK, Şeref (2005), *Genel Muhasebe*, Nobel Yayın Dağıtım, 3. Baskı, Ankara.

ÖRTEN, Remzi; KAVAL, Hasan; KARAPINAR, Aydın (2009), *Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları (TMS – TFRS)*, 3.Baskı, Ankara.

ÖZEN, Serdar (2007), “Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme”, *Vergi Raporu Dergisi*, (99): 149– 154, Aralık.

ÖZULUCAN, Abitter; DERAN, Ali (2003), “TMS 17 ve Piyasa Uygulaması Çerçevesinde Finansal Kiralama İşlemlerinin Karşılaştırılması ve Muhasebe Uygulamaları”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Mart, (1): 67- 89.

ÖZULUCAN, Abitter; ÖZDEMİR, Fevzi Serkan (2009), “Finansal Kiralama Şirketlerince Uygulanacak Yeni Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Çerçevesinde Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi” *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1) : 25 – 43, 2009.

SARAÇ, Osman (2003), “Finansal Kiralamada Değerleme”, *Yaklaşım Dergisi*, Ağustos, (128) : 81 – 87.

SAYILGAN, Güven (2004), “Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilme İlkeleri ve Örnek Uygulama”, *Muhasebe ve Denetime Bakış*, Nisan: 69 – 96.

SEVİLENGÜL, Orhan (2003), *Genel Muhasebe*, Gazi Kitabevi.

SEYİDOĞLU, Halil (2008), *Ekonomi ve İşletmecilik Terimleri Açıklamalı Sözlük*, Güzem Can Yayınları: 23, İstanbul.

ŞAHİN, Ali Ergin; DÜNDAR, Mustafa (1996), “Gayrimenkullerde Finansal Kiralama”, *Vergi Dünyası*, (174) : 78 – 85.

TETİK, Nilüfer (2003), “Finansal Kiralamada Yeni Düzenlemeler ve Uygulama Üzerine Etkileri”, *Yaklaşım Dergisi*, Kasım, (131) : 39 – 45,

TUĞLU, Ali (2005), “Finansal Kiralama Kanunu ve Vergi Kanunları Açısından Finansal Kiralama”, *Yaklaşım Dergisi*, Kasım, (155) : 98 – 101.

01 Temmuz 2003 tarih ve 25155 sayılı Resmi Gazete Seri No: 319.

Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği, 01.07.2003, Seri No: 319.

YILDIRIM, Hakkı, (2007), “Finansal Kiralama Şirketlerine Yapılan Makine – Teçhizat Teslimlerinde Katma Değer Vergisi İstisnası”, *Mali Çözüm Dergisi*, (83): 165 – 170.